

VÍZI SZÁLLÍTÁS A DÉLALFÖLDI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁGBAN

VARRÓ SÁNDOR

A Délalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság tíz egysége közül két erdészete Csongrád megyében, a Tisza és a Maros folyók hullámterén is gazdálkodik. A kisteleki és a szegedi erdészet hullámtéri területe 3355 ha. Az erdészetek a fenti területről letermelt fűrészrönkválaszték mennyiségének 50–60%-át vízi úton juttatják el a Szeged Felső-Tisza-parton levő fűrészüzembe. A gazdaság Csongrád megyei területén a Tisza folyó 80, a Maros 25 folyamkilométer hosszúságban szállítási útvonalként rendelkezésre áll a nyári időszakban.

A hullámtéri vágásterületek termelési és szállítási feladatai — árhullámtól függően — áprilistól októberig végezhetők. A gyakori vízmagasság-változás miatt a szállítási útvonalak járhatósága rendkívül szélsőséges. A tengelyen történő szállítás a rövid választékot MÁV- vagy közbenső rakodóra tudja juttatni, a vízi úton történő szállítás a folyóhoz közeli vágásterületek rönkanyagát mozgatja a feldolgozóüzemhez közeli kisértőhelyig.

A vízi anyagmozgatás munkaműveletei a következők:

- a rönk felterhelése MTZ + KCR daruval traktorvontatású pótkocsira,
- tutajkötéshez szállítás, ürítés billentéssel,
- a tutaj összeállítása, kötözése,
- vontatás kishajóval a tutajkisértő helyig,
- a tutaj bontása, a rönkök kisértése markológéppel és felterhelése gépkocsira,
- fűrészüzembe szállítás (3 km) és leterhelés.

A műveleteket a következők szerint végezzük. A rönkök felterhelése a tengelyen történő szállítás esetén is felmerül, annak költségével az azonosság

1. ábra. A rönkök összegyűjtése

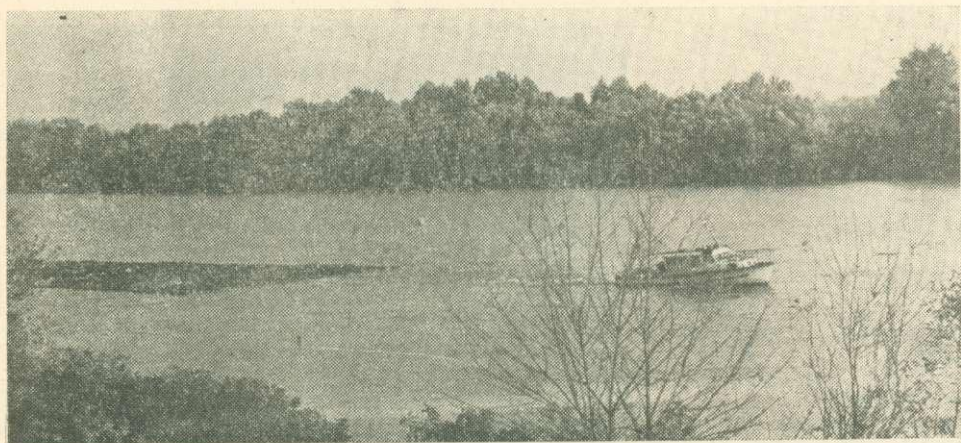

2. ábra. A „levelek” egymáshoz rögzítése

miatt nem foglalkozom. A tutajkötéshez szállítás távolsága 100 m-től 3 km-ig változik. Két MTZ + 3 pótkocsi alkalmazása esetén a napi elszállított mennyiség 60—80 m³. A tutajkötés helyén lebillentett rakomány a vízbe zuhanva, 5—15 m-t úszva halad a kötözés helyéig. A billentéskor parton maradó rönköket egyenként kell a folyóba görgetni. A tutaj-összeállítást három fő végzi. Az úszó rönköket csáklyával irányítva egymás mellé igazítják, majd 6 mm átmérőjű huzallal és U-szeggel egymáshoz rögzítik. Az egymás mellé kerülő rönkök mindkét végét — bütőtől 15—20 cm-re — rögzítik. Az ily módon kialakított „leveleket” a kötözés folyamán egymáshoz rögzítik.

10—12 levél kialakításával a tutajkötés befejeződik. A kb. 150 m³-es tutaj két-három munkanap alatt szállításra kész. A tutaj vontatásához acélsodronyt használunk, melyet az első, második levélre, szálirányra merőlegesen rögzített oszlop méretű anyaghoz erősítünk. A kötözés ideje alatt a víz sodrása ellen a tutajt sodronykötéllal két ponton a parthoz kell rögzíteni. A tutajt 100 LE-s Diesel-motorral meghajtott kis hajó vontatja. A vontatás a tutaj összeállításánál leírt acélsodrony szabad végének vonóhorogra rögzítésével kezdődik. A folyón vontatás sebessége 150 m³ rönkmennyiség esetén 5—7 km/óra.

A tutajkiszedés helyszínére érkezve a tutajt a folyóparton kialakított kötési helyhez sodronykötelekkel rögzítik. A rönkök közötti kötés egyenkénti fel-

3. ábra. A tutaj vontatása

bontásával kezdődik a tutaj bontása. A műveletet három fő végzi. A kötés felbontásával szabaddá váló rönköt csáklával kell a kisézés helyére kísélni. A kisézőhelyen a vízben álló rakodógép (FRAK—B, T 174) a rönköket a markolókanalával a tehergépkocsi rakodófelületére helyezi. Általában 25 kocsi-fordulóval a vízi szállítás befejeződik, a rönkanyag a feldolgozóüzem rendelkezésére áll.

A vízi szállítás költségei, 150 m³-es rönkmennyiség esetén

Közelítés tutajkötéshez, MTZ—50 + pótkocsi	3 500 Ft
Tutajkötés (munkabér + anyag)	4 600 Ft
Vontatás	1 500 Ft
Tutajbontás	1 500 Ft
Rakodás	6 500 Ft
Beszállítás a fűrészüzembe	5 100 Ft

<i>Összes tutajozási költség</i>	<i>22 700 Ft</i>
----------------------------------	------------------

Így 1 m³ rönk fajlagos tutajozási költsége 151 Ft.

Tengelyen történő szállításához a gazdaság ZIL 130 G típusú gépparkkal rendelkezik. Az ártéri útviszonyok nem minden esetben adnak lehetőséget a rönkanyag tehergépkocsival történő elszállítására. A vágásterület és a szilárd burkolatú út között MTZ—50 traktoros pótkocsival történő szállítás indokolt. Folyamatos szállítás esetén a traktor vontató pótkocsiról a tehergépkocsira KCR daruval át kell rakni a rönkanyagot.

A tengelyen való szállítás költségei

Közelítés átrakáshoz MTZ—50 + pótkocsi	4 500 Ft
Átrakás KCR 4000 daruval	5 100 Ft
Szállítás ZIL—130 G-vel (25 forduló)	18 800 Ft

<i>Összes gépkocsi szállítási költség</i>	<i>28 400 Ft</i>
---	------------------

1 m³ rönkanyag fajlagos szállítási költsége 189 Ft.

A fajlagos szállítási költségek összehasonlításából következik, hogy a vízi szállítás anyagmozgatási költsége 20%-kal kevesebb, mint a tengelyen történő. A vízi szállítás hosszabb víziút kihasználásával nagyobb mértékű költségmegtakarításra ad lehetőséget. Természetesen az sem elhanyagolható szempont, hogy gépjármű-kapacitást és energiahordozót is megtakarít vele az alkalmazója.

Vízi szállítás a Gemenci ÁEVAG-ban

A DEFAG tiszai hajózásról szóló írásához csatlakozva, dióhéjban ismertetem a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság rakodó- és hajóüzemének eszközállományát és feladatait, kiegészítve azt, amit Az Erdő 1956. évi 10., 1961. évi 8. számai írtak akkor a hajózási tevékenységünkről (l. még: 1956. 1. sz. címképét).

A GÁEVAG rakodó- és hajóüzemének van

- 3 db motorhajója: „Vadas Jenő”, „Kiss Ferenc” és „Parti István”
- 6 db egyenként 60 tonnás uszálya
- 1 db úszó rönkrakó daruja
- 2 db úszó szalagrakodója (sarangolt áru)
- 1 db 40 tonnás kompja
- 1 db 28 személyes és
- 1 db 18 személyes tanyahajója
- 1 db ÁCSM hatszemélyes motorcsónakja
- 1 db Sirius háromszemélyes motorcsónakja
- 2 db gyors motorcsónak a központ irányítása alatt.

Az üzem az úszóegységekkel a Dunán a déli országhatártól, északon Paks község határától szállít vasúti szállításra szánt, főként rönk- és kérgezett papírfaanyagot Bajára és rostfát Mohácsra, a farostlemezgyárnak.

A Bajára érkező anyagot az uszályokból a partra merőleges daruval (KKSZ —10-es) szedjük ki és vagonba rakva értékesítjük. Bajától az országhatárig a távolság 47 fkm, Paks község határáig 51 fkm. Hajózzuk még a Siót 13 fkm-en, továbbá a Duna mellékágaiból 20 fkm-t. A mi úszóegységeinkkel évente 20—25 ezer m³ faanyagot szállítunk el (kisuszály-szállítás). Ezenkívül kiszolgáljuk a MAHART és a jugoszláv uszályok berakását. Évente ez a mennyiség 58—60 ezer m³.

A saját és a nagy uszályok berakása 80—85%-ban gépi berendezéssel történik. 15—20%-ot, a sarangolt áru egy részét tragaccsal rakjuk be. A 25 főnyi hajós személyzetten kívül két, együtt 20 főt számláló munkacsapata van az üzemnek. Az anyagot ők rakják az uszályokba.

A rönkrakás teljesen gépesített. Az úszó rönkrakót *Timberjack 2000* szolgálja ki. A parton összemáglyázott rönköt ez szállítja lejárókon a víz szélére, ahonnan az úszó rönkrakó azt berakja az uszályba. Az úszó szalagrakodókhoz tartozik 3—3 db 8 m-es szállítószalag (parti szalag), amivel a sarangolt áru zömét rakjuk az uszályokba. A tanyahajók a dolgozók melegegésére, étkeztetésére és esetenként kint alvásra vannak rendszeresítve.

A komp saját és társerdészetek jármű- és áruszállítására áll rendelkezésre. A motorcsónakokkal ellenőrzési és egyéb feladatokat látunk el. A hajóüzem programját a vállalat értékesítési osztálya ütemezi.

Mucsi József

A Szegedi Erdészeti Technikum 1957-ben végzett hallgatói, a 25 éves érettségi találkozójukat augusztus 14-én, Szegeden rendezik meg. Jelentkezéseket június 30-ig kérik Vörös Ervin, 2800 Tatabánya, II., Erdész u. 27., 2/7. vagy Rendes Béláné, 4001 Debrecen, Bajcsy-Zs. u. 16., Áll. Erdőfelügyelőség címre.